

Fællesskab og værdi i sundhedsopgaven kan øge rekruttering til sundhedsvæsenet

”Det er bare i orden. Altså der kan man godt mærke, at der sker en kombineret af tingene. De har kendskab til *min* historie, dét som *jeg* har brug for”. Sådanne udtalelser giver glæde, men vi læser hyppigere og hyppigere i medierne, at patienter og pårørende fortæller, hvordan sundhedsvæsenet ikke lytter til den enkelte. Vigtige behov og ønsker bliver overset og negligeret, og groteske og ydmygende situationer opstår. Det bør og skal vi tage alvorligt – og vi kan gøre det bedre ved at samarbejde på en bedre måde.

Dansk Selskab for Interprofessionel Læring og Samarbejde er etableret af en gruppe sundhedsfaglige ledere og medarbejdere fra alle sektorer i sundhedsvæsenet samt patienter/borgere for at udbrede en anden tilgang til måden at samarbejde på. Samarbejdet i dag er alt for ofte præget af silo- og søjletænkning. Interprofessionel læring og samarbejde er en tilgang, der arbejdes med i mange lande, hvor et interagerende samarbejde og inddragelse med borgeren er centralt. Denne samarbejdsform og tilgang til patienter, borgere og pårørende kan være med til løse nogle af de store udfordringer, som vi aktuelt står overfor. Vi anerkender fuldt ud, at sundhedsvæsenet er utrolig presset lige nu og i fremtiden, og vi anerkender, at det gør det sværere at finde overskuddet til nytænkning af samarbejdsformer. Ikke desto mindre vil det være en god og holdbar investering.

Hvordan gør vi det attraktivt at arbejde i sundhedsvæsenet?

Vi ser store rekrutterings- og fastholdelses problemer indenfor flere områder af sundhedsvæsenet. Gode historier kan være med til at tiltrække medarbejdere til sundhedsvæsenet. Der er brug for attraktive arbejdspladser, hvor medarbejdere oplever et godt arbejdsklima og et meningsfuldt samarbejde. Det er med til at skabe værdi for patienterne og borgerne og er en vigtig kilde til motivation for medarbejderne.

Der er brug for, at vi har fokus på mennesket og på opgaven fremfor på professionen, da løsningerne skal komme fra fællesskabet og den fælles sundhedsopgave fremfor faglige og organisatoriske søjler. Det kræver, at sundhedsprofessionelle er villige til at tage værdidiskussioner med hinanden – at afstemme, udfordre og være nysgerrige på den fælles praksis og de oplevelser, som de deler. Dette sker desværre ikke af sig selv. Det kræver blandt andet en ændring af kulturen, hvis vi skal lykkes. En faciliterende tilgang kan medvirke til at fremme de gode idéer og løsninger og nå det ønskede resultat. Det handler om at tage bevidst vare på processen og have blik for målet samt hjælpe teamet med at nå sit mål. Hvis denne tilgang præger alle møder med patienter/borgere og pårørende, kan det være med til at sikre patienter og borgere et væsentligt bedre forløb gennem sundhedsvæsenet.

Vi kan godt tænke nyt - hvorfor gør vi det ikke?

En række studier har vist, at det interprofessionelle samarbejde omkring og med en patient eller borger har afgørende betydning for oplevelsen af sammenhæng og kvalitet. Kun ved at have stærke interprofessionelle kompetencer som sundhedsprofessionelle og som organisationer i sundhedsvæsenet kan vi styrke de broer og skabe den fælles viden, der giver sikre, effektive og trygge forløb af høj kvalitet for alle borgere og patienter - både hos egen læge, i de kommunale sundhedstilbud og på hospitalet.

Det er derfor nødvendigt at have fokus på, hvorledes det relationelle, det kommunikative og det inddragende bliver stærke kompetencer hos de sundhedsprofessionelle. Vi har set gennem COVID-19, at et

klart formål med fælles retning skaber gunstige betingelser for det gode samarbejde på tværs af faggrupper og sektorer. Så vi kan godt, når det spidser til – og det skal vi lære af og huske på.

Patienter og borgere forventer sammenhæng og inddragelse – hvordan gør vi det?

I aftalen om de kommende sundhedsklynger hedder det: "Hver sundhedsklynge skal inddrage repræsentanter for patienter og pårørende, da patienternes perspektiv og erfaringer er et centralt element i udviklingen af mere sammenhængende patientforløb på tværs af sektorer".

Hvis borgere og patienter reelt skal opleve medinddragelse og sammenhæng, er det nødvendigt, at vi samarbejder på nye måder. Vi er nødt til at sikre, at patienter og borgere er med om bordet, når der skal sættes mål og tages beslutninger om deres egen behandling og deres rehabiliteringsforløb. Men vi bør også gøre det når vi udvikler og træffer beslutninger om udformning af vores sundhedsvæsen, herunder arbejdsgange, indretning, behandlingsformer mv. Deltagelse af patienter og borgere skal være systematisk og ikke bare, når vi husker det, eller når det er belejligt. Det skal være en naturlig del af alle sundhedsprofessionelles praksis og samarbejde. Et af de store dilemmaer i sundhedsvæsenet er ønskerne om sammenhæng samtidig med behovet for en høj grad af faglig specialisering. Det er derfor et centralt spørgsmål, hvordan vi tilgodeser behovet for et omkostningseffektivt og højt specialiseret sundhedsvæsen, og samtidig skaber nærhed og sammenhæng i det enkelte patientforløb.

Læring i samarbejdet kan skabe værdi for patienter og borgere, samt personalet

Interprofessionel læring og samarbejde vil tilføre værdi, fordi der er fokus på kultur, teamsamarbejde, partnerskab med patienter/borgere og de pårørende. Når professionerne lærer med, af og om hinanden samt af patienterne/borgerne og de pårørende, trænes kompetencer til at indgå i fleksible teams i hverdagen og det styrker dermed det nære og sammenhængende sundhedsvæsen. At arbejde teambaseret indebærer populært sagt, at man stiller sin viden og kunnen til rådighed for fællesskabet og den fælles opgaveløsning og spiller hinanden gode og er teamplayer – at man er sig bevidst, at opgaverne bedst løses i fællesskab, hvis man vil lykkes med den høje kvalitet. Der er ingen sundhedsprofessionel, som kan løse en samlet opgave alene.

Sikring af de rette kompetencer til fremtidens sundhedsvæsen

Interprofessionelt samarbejde og træning af gode relationskompetencer kan understøtte, hvordan vi inden for de nuværende strukturer i højere grad kan udvikle teams, som imødekommer patienternes ønsker til god behandling, faglig kvalitet og sammenhæng i deres sygdomsforløb. Dette skal understøttes gennem uddannelse og kompetenceudvikling.

Derfor kan det være oplagt også at se på grunduddannelserne. Professionshøjskolerne arbejder allerede nu på forskellig vis med tværprofessionelt samarbejde, som blev styrket i den sidste studieordning. Der er nemlig evidens for at samarbejde med andre professioner under studiet faktisk styrker ens egen fagidentitet. Der er derfor et stort potentiale i at styrke og inspirere sundhedsuddannelserne til at indtænke interprofessionel læring og samarbejde fra dag ét på studiet og se begrebet som en integreret del af det at være på en sundhedsuddannelse. Dette går selvfølgelig begge veje, for når uddannelsesinstitutionerne sikrer det uddannelsesmæssige fundament, skal praksis selvfølgelig følge op og give de nye kolleger muligheder for at udøve og integrere deres værdifulde viden og kunnen.

Opsummering

Hvis vi skal lykkes med at nuancere debatten om optimal anvendelse af ressourcer og lykkes med gennemgribende ændringer i vores måde at løse opgaver på, kræver det mod, og det kalder på sundhedsprofessionelle, som tør være organisatoriske mønsterbrydere. Kun derved kan alle patienter, borgere, pårørende og familier opleve at blive set og hørt.

Ulla Løkkegaard, Jette Hovedskov og Jette Holtzmann.

Forfatterne er alle bestyrelsesmedlemmer i Dansk Selskab for Interprofessionel Læring og Samarbejde i Sundhedsvæsenet, som blev dannet d. 22. marts 2010 på Rigshospitalet. www.ipls.dk

